

СТАНОВИЩЕ

ОТ ПРОФ. Д-Р ИРЕНА ИЛИЕВА

**Институт за държавата и правото, Българска академия на науките,
София 1000, ул. „Сердика” № 4, тел. 987 49 02**

член на научно жури съгласно Заповед № 926/17.05.2022 г. на проф. д-р Б. Юруков –
Ректор на ЮЗУ „Н. Рилски“ за публична защита на дисертационния труд на Станислав
Павлов Павлов на тема:

„Правото на здраве и здравни грижи – международноправни аспекти“
за присъждане на образователна и научна степен „ДОКТОР” по докторска програма
„Международно право и международни отношения“

Научен ръководител проф. Габриела Белова-Ганева

I. Кратки биографични данни

Станислав Павлов е роден през 1980 г. Той е бакалавър по „Противодействие на престъпността и опазване на обществения ред“ от Академията на МВР и магистър по „право“ от ЮЗУ „Н. Рилски“ от 2018 г.

От 2003 до 2009 г. е работил като инспектор в сектор противодействие на икономическата престъпност в Столична дирекция на вътрешните работи. Понастоящем е експерт по защита на националната сигурност в Държавна агенция „Национална сигурност“.

През 2019 г. е зачислен за докторант по „Международно право и международни отношения“ в Правно-историческия факултет на ЮЗУ „Н. Рилски“.

II. Общо описание на представения дисертационен труд

Докторантът е представил дисертационен труд в обем от 197 страници, включително увод, три глави, заключение, списък на съкращенията, библиография, 3 приложения и 163 бележки под линия.

Трудът е посветен на изключително актуалния проблем за правото на здраве, така както е уредено в международноправните стандарти за закрила на правата на човека и в контекста на пандемията от КОВИД-19.

Изследването е структурирано в логическа последователност като започва с историческото развитие на международното сътрудничество в областта на здравеопазването и представянето на международноправната уредба на правото на здраве, електронното здравеопазване и особено актуалната проблематика за правото на здраве в контекста на пандемията от КОВИД-19. Изложението в главите е балансирано, с относително по-малка по обем Глава втора (38 с.).

В увода авторът обосновава актуалността на изследването, подчертавайки проблематиката на електронното здравеопазване и предизвикателствата, които постави пандемията от КОВИД-19 пред гарантирането на правото на здраве за всички хора по света. Очертани са предмета, целта, научноизследователските задачи, използваната методология.

Глава първа е посветена на историческото развитие на международното сътрудничество в областта на здравеопазването и теоретичните постановки за правото на здраве в съвременното международно публично право. Проследено е установяването на международноправна уредба, като се започва от първата международна санитарна конференция в Париж през 1851 г., сключването на Международната санитарна конвенция

от 1903 г., Международните санитарни конвенции от 1912 г. и 1926 г., създаването на Международна служба по общественото здраве, Панамериканското санитарно бюро (PASB), Комитет за здравеопазване към Обществото на народите и здравна секция. Проследено е създаването на СЗО и новите ръководни принципи за международно сътрудничество в областта на общественото здраве включени в учредителния й акт - Конституцията на СЗО.

В параграфа, посветен на теоретичните проблеми на правото на здраве авторът проследява уредбата му във Всеобщата декларация за правата на човека, Международният пакт за икономически, социални и културни права, други релевантни универсални конвенции в областта на защитата на правата на човека, правно необвързващи актове и подбрани конституции на различни държави. Въз основа на международноправните документи е анализирано съдържанието на правото на здраве (трите вида субективни права), както и основните изисквания към предоставянето на здравни услуги. Представен е принципът на универсалното покритие/включване (universal health coverage), разработен от СЗО.

В частта, посветена на осигуряването на правото на здраве под егидата на Съвета на Европа Станислав Павлов представя релевантната практика на Европейския съд по правата на човека. След това в логическа последователност той разглежда правото на здраве в Хартата за основните права и вторичното законодателство на ЕС.

Глава Втора от дисертационния труд (в обем от 38 с.) е посветена на електронното здравеопазване. Направен е преглед на 51 дефиниции за електронно здравеопазване, представени в табличен вид. Авторът е открил най-използваните от тях – на Айзенбах и Мичъл. Като възприема дефиницията на СЗО, Ст. Павлов прави обзор на електронното здравеопазване в държавите членки на ЕС и други региони на света. Представено е електронното здравеопазване във вторичното право на ЕС и т. нар. m здравеопазване (мобилно здравеопазване) и свързаните с него рискове за личните данни на пациента. Особен интерес представляват разсъжденията на автора относно връзката между електронното здравеопазване и цифровизацията и други нови технологии: като „блокчейн“ технологията. Представена е Мрежата за електронно здравеопазване (eHN). Изведени са предизвикателствата пред електронното здравеопазване като неговото финансиране, езиковите проблеми, неравенства в комуникацията, програмата Universal Doctor, проблемите със здравето на мигрантите. В следващия параграф е представено електронното здравеопазване в ОИСР: препоръките относно управлението на здравните данни.

Глава Трета (в обем от 54 с.) е особено актуална и представя правото на здраве в контекста на пандемията от КОВИД-19. В нея авторът подхожда критично към бездействието на Съвета за сигурност на ООН по отношение на пандемията (за разлика от реакцията при ебола). Представени са резолюциите на Общото събрание и реакцията на САЩ по отношение на тази от 20.04.2020 г. Ст. Павлов критично е анализирал съдържанието на резолюциите подчертавайки, че те не са правнообвързващи актове на Общото събрание.

Съдържателен е и анализа на пасивността на Съвета за сигурност в контекста на противопоставянето между САЩ и Китай, отношението на РЮА и Индия.

Специално място е отделено на рез. 2532. Както сочи авторът „Това е първият случай, когато Съветът призовава за обща пауза при прекратяване на огъня и хуманитарна пауза във въоръжените конфликти по целия свят“. Считам за принос на дисертационния труд сравнението между резолюциите на Съвета за сигурност по повод вируса на ебола и

пандемията от КОВИД-19. Особено значение има поставеният от автора въпрос дали мерките по Глава VII са най-подходящи в случай на епидемия от болести?

Следващият параграф разглежда предизвикателствата на пандемията от коронавируса за СЗО. Важен извод на дисертанта е, че СЗО упражнява правомощията си посредством „мека сила“ и че международното право в областта на общественото здравеопазване е „меко право“.

В параграфа относно КОВИД-19 и Международните здравни правила от 2005 г. авторът стига до друг обоснован извод, че „...международното право се оказва уязвимо и неадекватно, за да подкрепи стабилно сътрудничество в борбата с пандемията“. Критично са представени реакциите на СЗО след декларирането на спешната ситуация в областта на общественото здравеопазване с международно значение, както и празнините в самите МЗП, включително санкционен механизъм.

Заклучението концентрира основните изводи на автора и верифицира дали поставените изследователски задачи са изпълнени.

III. Оценка на научните и практически резултати и приноси в дисертацията

Първото несъмнено достойнство на дисертационното изследване е изборът на темата на изследване: международноправните аспекти на правото на здраве и здравни грижи в светлината на нови и актуални аспекти като електронното здравеопазване и предизвикателствата на пандемията от КОВИД-19.

Въз основа на анализ на релевантните международноправни актове (правно обвързващи и от типа на soft law) е очертано съдържанието на правото на здраве и здравни грижи.

Обосновано е доказана необходимостта от засилване на международното сътрудничество в областта на здравеопазването поради глобални предизвикателство, поява на нови болести и пандемии, развитието на медицинската наука и практика.

Приносно е представянето на множеството дефиниции за електронно здравеопазване и връзката му с цифровизацията, както и потенциалните заплахи за личните данни на пациентите.

Към приносите причислявам и изводът, че и при електронното здравеопазване и при другите съвременни обществени услуги, фокусът започва да се поставя върху антропоцентричния модел на изграждане, управление и развитие на услугите, а не на самия обхват на предлаганите дейности.

Очертаните предизвикателства пред международното право, включително ролята на недържавните участници, най-вече фармацевтичните компании и мултинационални корпорации

За първи път в българската специализирана литература по международно право се анализират реакциите на пандемията от КОВИД-19 на Съвета за сигурност и Общото събрание на ООН.

Както вече посочих в изложението, считам за принос на дисертационния труд сравнението между резолюциите на Съвета за сигурност по повод вируса на ебола и пандемията от КОВИД-19.

Направени са важни изводи относно дейността на СЗО като цяло и по време на пандемията от КОВИД-19 като този, че тя действа с „мека сила“.

Принос представлява и изясняването на понятието спешна ситуация в областта на общественото здравеопазване с международно значение (PHEIC), както и критиките относно ефективността на този механизъм.

Очертани са слабостите и предизвикателствата пред международното право и международното сътрудничество в борбата с пандемията от КОВИД-19.

Авторефератът отразява напълно съдържанието на дисертационния труд.

Отличното впечатление от дисертационния труд се допълва от факта, че докторантът има 7 публикации по темата на дисертацията, както и множество участия в научни конференции и проекти.

IV. Критични бележки и препоръки

Основната ми критична бележка е относно някои празнини в използваната българска специализирана литература. Макар и спорадично авторът да споменава Конвенцията от Овиедо, за нея има сериозна монография с автор Мариела Янева-Деливерска.

Многократно съм критикувала използването на термина „меко право“ като превод на английския термин soft law. Считаю, че трябва да се придържаме към виждането на покойния чл. кор. проф. Ал. Янков, че терминът трябва да се използва на български език като „гъвкаво право“.

Бих препоръчала на автора в бъдещите си научни търсения да задълбочи изследването за ролята на изкуствения интелект в здравеопазването и медицината. Тук има изключително интересна проблематика, свързана и с основните права на човека и правото на здраве.

Бързам да подчертая, че посочените критични бележки не са от съществено значение и не се отразяват на качеството на дисертационното изследване.

V. Заключение

Дисертационният труд отговаря на изискванията на чл. 6, ал. 3 от Закона за развитие на академичния състав в Р България, на чл. 27 от Правилника за неговото прилагане и на Вътрешните правила за развитие на академичния състав на Югозападния университет „Н. Рилски“, поради което давам **ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА и предлагам убедено Научното жури да даде на Станислав Павлов Павлов образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност Международно право и международни отношения.**

Дата: 18.06.2022 г.

Проф. д-р Ирена Илиева

OPINION

BY PROF. DR. IRENA ILIEVA

**Institute for the State and the Law, Bulgarian Academy of Sciences,
Sofia 1000, 4 “Serdika” Str., phone 987 49 02**

member of the Scientific Jury pursuant to Order Nr. 926/17.05.2022 of Prof. Dr. B. Yurukov – Rector of South-West University “Neofit Rilski” for public defense of his doctoral thesis by Stanislav Pavlov Pavlov on the topic of:

“The right to health and healthcare – international legal aspects”

for awarding the educational and scientific degree of “DOCTOR” under the “International law and international relations” PhD program

Scientific supervisor: Prof. Gabriela Belova-Ganeva

I. Short biographical details

Stanislav Pavlov was born in 1980. He is Bachelor in “Crime Prevention and Public Order Protection” of the Ministry of Interior Academy and Master in “Law” from South-West University “Neofit Rilski” since 2018.

During the period from 2003 to 2009 he worked as an inspector at the economic crime prevention sector of the Metropolitan Directorate of Interior. Currently, he is an expert in protection of national security at the State Agency for National Security (SANS).

In 2019, he was enrolled as a post-graduate doctoral student in “International law and international relations” at the Faculty of Law and History of the South-West University “Neofit Rilski”.

II. General description of the presented doctoral thesis

The doctoral candidate presents a doctoral thesis consisting of 197 pages, including an introduction, three chapters, conclusion, a list of abbreviations, bibliography, 3 appendices and 163 footnotes.

The paper is dedicated to the extremely relevant issue of the right to health, as regulated in international legal standards for the protection of human rights and within the context of the COVID-19 pandemic.

The study is structured in a logical sequence starting with the historical development of international cooperation in the field of healthcare and presentation of the international legal framework on health, e-health and, in particular, the current issues of the right to health within the context of the COVID-19 pandemic. The presentation in the chapters is balanced, with Chapter Two being of a relatively smaller volume (38 pages).

In the introduction, the author justifies the relevance of the study, emphasizing the problems facing e-health and the challenges posed by the COVID-19 pandemic on guaranteeing the right to health for all people around the globe. The study subject, the objective, the research tasks and the used methodology have been outlined.

Chapter One is devoted to the historical development of international cooperation in the field of healthcare and the theoretical formulations of the right to health within contemporary international public law. The establishment of international law has been traced, starting with the first International Sanitary Conference in Paris in 1851, the conclusion of the International Sanitary Convention of 1903, the International Sanitary Conventions of 1912 and 1926, the establishment of the International Public Health Service, the Pan American Sanitary Bureau

(PASB), the League of Nations Health Committee and Health Section. The author traces the establishment of the World Health Organization (WHO) and the new guiding principles for international cooperation in the field of public healthcare included in its founding act – the WHO Constitution.

In the paragraph devoted to the theoretical problems of the right to health, the author traces its regulation in the Universal Declaration of Human Rights, the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, in other relevant universal conventions in the field of human rights, in non-binding acts and the selected constitutions of different countries. On the basis of international legal documents, the content of the right to health (the three types of subjective rights) has been analyzed, as well as the basic requirements for the provision of healthcare services. The principle of universal health coverage developed by the WHO is presented.

In the part dedicated to ensuring the right to health under the auspices of the Council of Europe, Stanislav Pavlov presents the relevant case law of the European Court of Human Rights. He then logically proceeds to examine the right to health contained in the EU Charter of Fundamental Rights and the EU secondary legislation.

Chapter Two of the doctoral thesis (with a volume of 38 pages) is devoted to e-health. An overview is made of 51 e-health definitions presented in tabular form. The author singles out the most used definitions – those of Eisenbach and of Mitchell. Adopting the WHO definition, St. Pavlov makes an overview of e-health in EU member states and in other regions of the world. E-health in the EU secondary legislation is presented, as well as the so-called “m-health” (mobile healthcare) and the associated risks to patients’ personal data. Of particular interest are the author's reflections on the link between e-health, digitalization and other new technologies: such as “blockchain” technology. The eHealth Network (eHN) Network is presented. Highlights are made on the challenges posed to e-health, such as its funding, language issues, communication inequalities, the Universal Doctor Program, and migrant health issues. The next paragraph presents e-health in the OECD and the recommendations on health data management.

Chapter Three (with a volume of 54 pages) is particularly relevant and presents the right to health in the context of the COVID-19 pandemic. In that Chapter, the author takes a critical approach on the inaction of the UN Security Council with regard to the pandemic (as opposed to its response to Ebola). The author presents the resolutions of the General Assembly and the reaction of the United States to the Resolution of 20 April 2020. St. Pavlov performs a critical analysis of the resolutions’ contents, emphasizing that they represent non-legally binding acts of the General Assembly.

A meaningful analysis has been made of the Security Council's passive approach within the context of the confrontation between the United States and China, as well as the attitude of the Republic of South Africa and India.

A special place is given to Resolution Nr. 2532. As the author points out, “This was the first time that the Council had called for a general ceasefire and a humanitarian pause in armed conflict around the world”. I consider the comparison made between the Security Council resolutions on the Ebola virus and the COVID-19 pandemic as a contribution of the doctoral thesis. Of particular importance is the question posed by the author as to whether the measures under Chapter VII have been the most appropriate in the event of a disease epidemic.

The next paragraph reviews the challenges posed by the Coronavirus pandemic to the WHO. An important conclusion of the doctoral candidate is that the WHO exercises its authority through “soft power” and that international law in the field of public healthcare is “soft law”.

In the paragraph on COVID-19 and the 2005 International Health Regulations (IHR), the author comes to another reasonable conclusion that "... international law has proved vulnerable and inadequate for supporting stable cooperation in the fight against the pandemic." A critical presentation is made of WHO responses after the declaration of the Public Health Emergency of International Concern, as well as the gaps in the IHR themselves, including a sanctions mechanism.

The conclusion concentrates the main findings reached by the author and verifies whether the research tasks have been fulfilled.

III. Evaluation of the scientific and practical results and contributions in the doctoral thesis

The first undoubted merit of the doctoral thesis is the choice of research topic: the international legal aspects of the right to health and healthcare in the light of new and current aspects such as e-health and the challenges presented by the COVID-19 pandemic.

The content of the right to health and healthcare is outlined on the basis of an analysis of the relevant international legal acts (legally binding and "soft law"-type).

Substantiation is made on the need to strengthen international cooperation in the field of healthcare due to global challenges, the emergence of new diseases and pandemics, the development of medical science and practice.

Contribution elements are contained in the presentation of the many definitions of e-health and its relationship to digitalization, as well as the potential threats to patients' personal data.

Among the contributions, I would also add the author's conclusion that in e-health and other modern public services, the focus starts to be placed on the anthropocentric model of designing, management and development of services, rather than on the scope of offered activities.

The challenges to international law, including the role of non-state actors, pharmaceutical companies and multinational corporations in particular, have been outlined.

This is the first time that the responses of the Security Council and the UN General Assembly to the COVID-19 pandemic have been analyzed in the Bulgarian specialized literature on international law.

As I have already stated in the exposition, I consider the comparison between the Security Council resolutions on the Ebola virus and on the COVID-19 pandemic to be a contribution of the doctoral thesis.

Important conclusions have been drawn about the WHO activity as a whole and its activity during the COVID-19 pandemic, such as the conclusion that the WHO acts with "soft power".

Another contribution is the clarification of the concept of Public Health Emergency of International Concern (PHEIC), as well as critique on the effectiveness of that mechanism.

The weaknesses and challenges to international law and international cooperation in the fight against the COVID-19 pandemic have been outlined.

The Author's summary fully reflects the content of the doctoral thesis.

The excellent impression left by the doctoral thesis has been complemented by the fact that the doctoral candidate has 7 publications on the doctoral thesis topic, as well as numerous participations in scientific conferences and projects.

IV. Critical remarks and recommendations

My main critical remark is related to some gaps in the used Bulgarian specialized literature. Although the author occasionally mentions the Oviedo Convention, a serious monograph exists thereon written by Mariela Yaneva-Deliverska.

I have repeatedly criticized the use of the term “soft law” as a translation into Bulgarian of the English term “soft law”. I believe that we must adhere to the view of the late Corresponding Member Prof. Al. Yankov that the term should be paraphrased in Bulgarian as “flexible law”.

I would recommend that the author deepens his research on the role of artificial intelligence in healthcare and medicine in his future scientific pursuits. In that area, there are extremely interesting issues related to fundamental human rights and the right to health.

I hasten to emphasize that these critical remarks are not essential and do not affect the quality of the doctoral thesis.

V. Conclusion

The doctoral thesis complies with the requirements of Art. 6, para. 3, of the Act on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria, Art. 27 of the Regulation on its Implementation, as well as with the Internal Rules for Development of the Academic Staff of South-West University “Neofit Rilski”, and therefore I give my **POSITIVE EVALUATION and I am convinced to propose that the Scientific Jury awards Stanislav Pavlov Pavlov with the educational and scientific degree of “Doctor” in the scientific discipline of “International law and international relations”.**

Date: 18.06.2022

Prof. Dr. Irena Ilieva